

Udskriftsdato: 20. december 2025

AFG nr 10151 af 17/12/2009 (Gældende)

Ungdomsskoleelever må ikke svejse, hvis de ikke har § 26 svejsekursus

Ministerium: Beskæftigelsesministeriet

Journalnummer: Arbejds miljølagenævnet, j.nr. 5900075-09

Ungdomsskoleelever må ikke svejse, hvis de ikke har § 26 svejsekursus

Resumé

Arbejdstilsynet fik ved tilsynsbesøg på en ungdomsskole oplyst, at elever svejser på kurser på skolen.

Undervisningen bliver forestået af 1 lærer, som er uddannet maskinarbejder og mekaniker, samt en medhjælper, der er uddannet mekaniker. Eleverne er alle under 18 år, og eleverne har ikke gennemgået en svejseuddannelse.

Elevernes svejseopgaver består hovedsageligt af punktsvejsning af f.eks. metalnet på bilruder.

I motorlærelokalet var der punktudsugning med kontrolanordning, og i rummet stod et CO₂ svejse-udstyr til rådighed med et skilt foran på væggen med bl.a. sikkerhedsanvisning om at bruge svejseskærm og punktudsugning ved svejsning.

Arbejdstilsynet anså det ikke for sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, at eleverne udførte svejsning, idet røg fra metalsvejsning er på listen over stoffer og materialer, der er kræftfremkaldende og metalsvejsning er omfattet af et særligt uddannelseskrav.

Arbejdstilsynet henviste opmærksomheden på, at bekendtgørelsen om unges arbejde ikke tillader unge under 18 år at udføre svejsning medmindre det sker som et nødvendigt led i en kompetencegivende uddannelse, og at beskyttelseshensynet ikke er mindre for folkeskoleelever.

Nævnet fandt ikke, at en ungdomsskole's elevers deltagelse i kursus indeholdende svejsning var planlagt, tilrettelagt og blev udført sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Nævnet lagde herved vægt på, at eleverne ikke havde en svejseuddannelse efter § 26 i kræftbekendtgørelsen.

Nævnet lagde i øvrigt vægt på, at der ikke er tale om erhvervsmæssig svejsning, men alene en kortvarig undervisningssituation i form af kursus, som foregår under forhold, som opfylder kravene i arbejdsmiljølovgivningen.

Arbejdsmiljøklagenævnet har på møde den 15. december 2009 behandlet kommunens klage over Arbejdstilsynets afgørelse af 26. januar 2009 med strakspåbud om at ophøre med at lade elever foretage metalsvejsning i undervisningen i motorlærelokalet på XX Ungdomsskole.

Nævnet traf følgende

A F G Ø R E L S E

Arbejdsmiljøklagenævnet er enig i Arbejdstilsynets afgørelse, således at eleverne på XX Ungdomsskole straks skal ophøre med at foretage metalsvejsning i undervisningen.

Arbejdsmiljøklagenævnet fastholder således Arbejdstilsynets afgørelse af 26. januar 2009.

B E G R U N D E L S E

Arbejdsmiljøklagenævnet har lagt følgende til grund:

Arbejdstilsynet fik ved tilsynsbesøg den 22. januar 2009 på XX Ungdomsskole oplyst,

- at elever svejser på kurser på skolen,

- at kurserne er tilrettelagt fra medio september til 1.april. Der er ca. 12-13 elever, der deltager 2 gange om ugen (mandag og torsdag) fra kl. 19.00 til 21.30,
- at elevernes svejseopgaver hovedsageligt består af punktsvejsning af f.eks. metalnet på bilruder,
- at der muligvis er enkelte elever, som er tilknyttet kompetencegivende uddannelse (fx i lære som smed),
- at undervisningen bliver forestået af 1 lærer, som er uddannet maskinarbejder og mekaniker, samt en medhjælper, der er uddannet mekaniker,
- at eleverne alle er under 18 år,
- at eleverne ikke har svejseuddannelsen.

Arbejdstilsynet konstaterede ved besigtigelse af motorlærelokalet,

- at der var etableret punktudsugning med kontrolanordning, men ikke opsat svejsekabine,
- at CO² svejseudstyr stod til rådighed i rummet med et skilt foran på væggen med bl.a. sikkerhedsanvisning om at bruge svejsseskærm og punktudsugning ved svejsning,
- at der ikke var skiltet med fx forbud mod at spise eller ryge i lokalet.

Arbejdstilsynet anså det ikke for sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, at eleverne udførte svejsning som beskrevet og fandt desuden påvirkningen unødigt, da undervisningen ikke er et nødvendigt led i en kompetencegivende uddannelse.

Som begrundelse for afgørelsen anførte Arbejdstilsynet,

at røg fra metalsvejsning er på listen over stoffer og materialer, der er kræftfremkaldende, og metalsvejsning er omfattet af et særligt uddannelseskraav, at selv et optimalt ventilationsanlæg ikke vil kunne fjerne svejserøgen 100%, at der er en ulykkesrisiko forbundet med svejsning - bl.a. svejseøjne og risiko for brandskader, at sundhedsfaren er større for unge, fordi de er særligt modtagelige for kræftfremkaldende stoffer, som følge af, at de endnu ikke er fuldt udviklede, at der er en større ulykkesrisiko ved betjeningen af svejseapparatet pga. de unges manglende erfaring, manglende opmærksomhed på mulige risici og manglende overblik over konsekvenser af deres handlinger, at svejsning for eleverne indebærer en ulykkesrisiko og på sigt øget kræftrisiko, at en svejseuddannelse ikke udgør en tilstrækkelig effektiv sikring for eleverne på XX Ungdomsskole. Dette uanset om arbejdsstedet er indrettet forsvarligt mht. udsugning mm., og at svejsning for den enkelte er af begrænset varighed.

Ved denne vurdering henledte Arbejdstilsynet opmærksomheden på, at bekendtgørelsen om unges arbejde ikke tillader unge under 18 år at udføre svejsning, medmindre det sker som et nødvendigt led i en kompetencegivende uddannelse, og at beskyttelseshensynet ikke er mindre ved folkeskoleelever.

XX oplyste i et brev af 23. februar 2009, at påbuddet tages til efterretning, og at alle aktiviteterne med svejsning med øjeblikkelig virkning er standset.

XX er enig i, at børn og unges sundhed skal prioriteres meget højt, og at det skal undgås, at de kommer i forbindelse med sundhedsskadelige stoffer.

XX ønsker imidlertid at klage over afgørelsen, og anfører bl.a.,

at elever i XX's Ungdomsskole og Ungdomscenter har haft mulighed for at svejse i forskellige materialer i forbindelse med diverse produktioner eller reparationer af biler,

at det er og har været stærkt motiverende for disse elever at kunne udvikle og bruge denne kompetence,

at eleverne ofte profiterer af disse manuelle aktiviteter. Det giver dem styrket selvværd, selv om de kan have boglige problemer,

at det er umuligt at finde alternative opgaver, som giver samme oplevelse,

at netop dette fysiske arbejde med biler og cykler appellerer i stærk grad til disse unge mennesker,

at det kan undre, at det er tilladt for unge mennesker at svejse, hvis det sker i forbindelse med kompetencegivende undervisning.

Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt, og anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges. Det fremgår af § 38, stk. 1 og 2 i arbejdsmiljøloven.

Arbejdsmiljølovens § 38 om arbejdets udførelse omfatter også arbejde, der ikke udføres for en arbejdsgiver, for så vidt angår arbejder, arbejdsprocesser og -metoder, f.eks. for at undgå sundhedsfare ved luftarter, dampe, støv og røg, hede, kulde eller lugt, samt særligt farlige arbejder. Det fremgår af § 2, stk. 3, nr. 2, jf. § 39, stk. 1, nr. 1 og 2, og § 41 i arbejdsmiljøloven.

Ungdomsskoleelevers deltagelse i kursusaktivitet er ikke omfattet af alle arbejdsmiljølovens bestemmelser, idet der ikke er tale om arbejde for en arbejdsgiver, jf. lovens § 2, stk. 1.

Praktiske øvelser, herunder øvelser hvor der anvendes et svejseapparat, som et led i undervisning, er således bl.a. omfattet af lovens § 38 om arbejdets udførelse, § 45 om tekniske hjælpemidler og § 48 om stoffer og materialer, jf. lovens § 2, stk. 3, nr. 2 - 4.

Svejsning er desuden omfattet af bekendtgørelsen om foranstaltninger til forebyggelse af kræfttrikoen ved arbejde med stoffer og materialer, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 1, nr. 3, jf. bilag 2.

Arbejde, som indebærer udsættelse for røg fra metalsvejsning (svejsrøg) er omfattet af bekendtgørelsens § 26 om krav om en særlig uddannelse. Dette krav gælder også for arbejde, der er ikke udføres for en arbejdsgiver. Det fremgår af bekendtgørelsens § 2, jf. bilag 2.

Brugen af et svejseapparat kræver derfor en særlig svejseuddannelse. Det fremgår af § 26 i bekendtgørelsen om foranstaltninger til forebyggelse af kræfttrikoen ved arbejde med stoffer og materialer.

Arbejdsmiljøklagenævnet finder ikke, at XX Ungdomsskole's elevers deltagelse i kursus indeholdende svejsning er planlagt, tilrettelagt og udført sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Arbejdsmiljøklagenævnet lægger herved vægt på, at eleverne ikke har en svejseuddannelse efter § 26 i kræftbekendtgørelsen.

Med hensyn til de af Arbejdstilsynet anførte begrundelser i øvrigt skal nævnet bemærke følgende:

Der er ved afgørelsen i øvrigt lagt til grund, at der ikke er tale om erhvervsmæssig svejsning og alene en kortvarig undervisningssituation i form af kursus, som foregår under forhold, som i øvrigt opfylder kravene i arbejdsmiljølovgivningen.

Arbejdsmiljøklagenævnet finder ikke, at Arbejdstilsynet med hjemmel i lovens § 38 kan begrunde påbud alene med henvisning til elevernes alder, idet der ikke er lægelig dokumentation for, at elever alene på grund af alder er særligt modtagelige for kræftfremkaldende stoffer.

Arbejdsmiljøklagenævnet finder således ikke, at der ved vurderingen af, om eleverne må svejse, kan drages en parallel til bekendtgørelsen om unges arbejde, § 12 om forbud mod at unge under 18 år må svejse, ligesom Arbejdstilsynet ikke kan henvise til bekendtgørelsens regel i § 10 om undtagelse fra forbuddet begrundet i at undervisningen ikke er en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Arbejdsmiljøklagenævnet finder desuden ikke, at Arbejdstilsynet med hjemmel i bekendtgørelsen om arbejdets udførelse, § 16 om unødig påvirkning af stoffer og materialer, kan påbyde, at eleverne ikke udfører svejsning i undervisningen under henvisning til, at Arbejdstilsynet ikke finder svejsning nødvendig, da undervisningen ikke er kompetencegivende.

R E G L E R

Arbejdsmiljøklagenævnet henviser til

§ 2, stk. 1, § 2, stk. 3, nr. 3, § 38, stk. 1, § 39, nr. 1, § 41, § 45 til § 47 og § 59, i lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 268 af 18. marts 2005,

§ 1, § 10 og § 12, i Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 239 af 6. april 2005 om unges arbejde,

§ 16, i Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 559 af 17. juni 2004 om arbejdets udførelse,

§ 1, stk. 1, nr. 3, § 2, stk. 1, § 26 og bilag 2, i Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 908 af 27. september 2005 om foranstaltninger til forebyggelse af kræfttrikoen ved arbejde med stoffer og materialer med de ændringer, der følger af bekendtgørelse nr. 1175 af 11. oktober 2007 om ændring af bekendtgørelse om foranstaltninger til forebyggelse af kræfttrikoen ved arbejde med stoffer og materialer.

O P L Y S N I N G E R N E I S A G E N

Sagen er afgjort på grundlag af de dokumenter, som klagenævnet har modtaget fra Arbejdstilsynet, samt XX høringssvar af 23. februar 2009 til arbejdsmiljøklagenævnet.

På klagenævnets vegne

Afgørelsens retlige grundlag kan læses på de følgende sider.

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 268 af 18. marts 2005

Kapitel 1 - Formål og område

...

§ 2. Loven omfatter arbejde for en arbejdsgiver.

Stk. 2. Undtaget er

- 1) arbejde i arbejdsgiverens private husholdning, jf. dog § 59,
- 2) arbejde, der udelukkende udføres af de medlemmer af arbejdsgiverens familie, som hører til hans husstand, jf. dog § 59,
- 3) arbejde, der udføres af militære, og som kan henregnes til egentlig militærtjeneste.

Stk. 3. Følgende bestemmelser omfatter også arbejde, der ikke udføres for en arbejdsgiver, samt det arbejde, der er nævnt i stk. 2:

- 1) § 20 om flere arbejdsgivere m.v. på samme arbejdssted, §§ 30-36 om leverandører m.fl. og § 37 om bygherrer m.v.,
- 2) §§ 38 og 39, for så vidt angår de i § 39, stk. 1, nr. 1 og 2, omhandlede arbejder, samt § 41,
- 3) §§ 45-47 om tekniske hjælpemidler m.v.,
- 4) kapitel 8 om stoffer og materialer,
- 5) § 58 om vejtransport.

...

Kapitel 5 - Arbejdets udførelse

§ 38. Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

§ 39. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke krav der skal være opfyldt, for at arbejdet kan anses for fuldt forsvarligt planlagt, tilrettelagt og udført, herunder om

- 1) sikkerheds- og sundhedsmæssige foranstaltninger vedrørende arbejder, arbejds- processer og -metoder, f.eks. for at undgå sammenstyrtning, nedstyrtning, sammenskrudning, rystelser, stråling, støj eller eksplosions-, brand- eller sundhedsfare ved luftarter, dampe, støv og røg, hede, kulde eller lugt, sygdomssmitte eller forkerte arbejdsstillinger, bevægelser eller belastninger,
- 2) forbud mod særligt farlige arbejder, arbejdsprocesser og -metoder,

....

§ 41. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om,

- 1) at arbejder, der kan medføre betydelig fare for ulykker eller sygdom, kun må udføres af personer, der har gennemgået en nærmere angivet uddannelse, aflagt en prøve eller opnået en bestemt alder,

....

Kapitel 7 - Tekniske hjælpemidler m.v.

§ 45. Maskiner, maskindele, beholdere, præfabrikerede konstruktioner, apparater, redskaber og andre tekniske hjælpemidler skal være indrettet og skal anvendes således, at de sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarlige.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

§ 46. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om indretning og anvendelse af tekniske hjælpemidler m.v., herunder om

- 1) konstruktion, udførelse, opstilling, anmeldelse og afprøvning,
- 2) forelæggelse for Arbejdstilsynet til udtalelse eller godkendelse af planer for konstruktion, udførelse og opstilling,
- 3) godkendelse fra Arbejdstilsynet af et teknisk hjælpemiddel m.v., før det overdrages eller overlades til brugeren eller tages i brug,
- 4) anvendelse, vedligeholdelse og pasning.

....

Kapitel 8 - Stoffer og materialer

§ 48. Stoffer og materialer med egenskaber, der kan være farlige for eller i øvrigt forringe sikkerhed eller sundhed, må kun fremstilles og anvendes ved arbejdsprocesser og -metoder, der effektivt sikrer de beskæftigede mod ulykker og sygdomme.

Stk. 2. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

§ 49. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte nærmere regler om fremstilling, import, oplagring, transport og anvendelse af stoffer og materialer med egenskaber, der kan være farlige for eller i øvrigt forringe sikkerhed eller sundhed, herunder om emballering, omfyldning og mærkning.

....

Kapitel 10 - Unge under 18 år

§ 59. Reglerne i dette kapitel finder anvendelse på unges arbejde for en arbejdsgiver, herunder også det arbejde, som er nævnt i § 2, stk. 2, nr. 1 og 2.

...

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 559 af 17. juni 2004 om arbejdets udførelse

I medfør af § 12, § 15 a, stk. 4, § 17, stk. 3, § 20, stk. 2, § 22 a, § 39, stk. 1, § 40, § 41, stk. 1, § 57, § 63, § 73 og § 84 i lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999, som ændret ved lov nr. 331 af 16. maj 2001, og lov nr. 425 af 9. juni 2004, fastsættes:

Kapitel 1 Område

§ 1. Bekendtgørelsen gælder for ethvert arbejde, der udføres for en arbejdsgiver.

Stk. 2. Bekendtgørelsen gælder endvidere, for arbejde, der ikke udføres for en arbejdsgiver, bortset fra §§ 6 a - 6 c, § 7, § 10 og §§ 22-24,

...

§ 16. Unødig påvirkning fra stoffer og materialer skal undgås. Påvirkningen fra stoffer og materialer under arbejdet skal derfor nedbringes så meget, som det er rimeligt under hensyntagen til den tekniske udvikling, og fastsatte grænseværdier skal overholdes.

...

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 239 af 6. april 2005 om unges arbejde

Kapitel 1

Område

§ 1. Bekendtgørelsen omfatter beskæftigelse af unge under 18 år ved arbejde for en arbejdsgiver, jf. lov om arbejdsmiljø § 59, herunder arbejde i arbejdsgiverens private husholdning og arbejde i familievirksomheder, dvs. arbejde, der udelukkende udføres af de medlemmer af arbejdsgiverens familie, som hører til husstanden.

§ 2. Bekendtgørelsen finder ikke anvendelse på lejlighedsvist eller kortvarigt arbejde, der udføres i arbejdsgiverens private husholdning, og arbejde i familievirksomheder, når dette arbejde hverken er skadeligt eller farligt for de unge. Det skal gennem grundig oplæring og effektivt tilsyn sikres, at arbejdet udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

§ 3. For så vidt findes der skærpede bestemmelser om unges beskæftigelse, herunder højere aldersgrænser for visse former for arbejde, i andre regler, gælder disse bestemmelser forud for denne bekendtgørelse.

...

§ 10. Arbejde, der udføres af unge, som er fyldt 15 år, og som indgår som et nødvendigt led i en erhvervskompetencegivende uddannelse, der er reguleret ved lov eller i henhold til lov, er undtaget fra forbudene i §§ 11, stk. 1, 12, stk. 1, 15 og 16 i det omfang dette er nødvendigt for den konkrete uddannelses gennemførelse.

Kapitel 3

Visse former for arbejde, som unge under 18 år ikke må udføre

§ 10. Arbejde, der udføres af unge, som er fyldt 15 år, og som indgår som et nødvendigt led i en erhvervskompetencegivende uddannelse, der er reguleret ved lov eller i henhold til lov, er undtaget fra forbudene i §§ 11, stk. 1, 12, stk. 1, 15 og 16 i det omfang dette er nødvendigt for den konkrete uddannelses gennemførelse.

Stk. 2. For arbejde, der udføres efter uddannelsens afslutning, gælder samme undtagelser, i det omfang de er nødvendige for de unges beskæftigelse i faget.

...

§ 12. Unge må ikke beskæftiges med eller på anden måde udsættes for påvirkninger fra de stoffer og materialer, der er angivet i bilag 4, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Unge, som er fyldt 15 år, og som ikke er omfattet af undervisningspligten, kan beskæftiges ved arbejdsprocesser, hvori de stoffer og materialer, der er nævnt i bilag 4, indgår, hvis processerne befinder sig i lukkede systemer, eller de unge på anden lignende måde er sikret mod påvirkningerne.

Stk. 3. Unge, som er fyldt 15 år, og som ikke er omfattet af undervisningspligten, må dog inden for landbrug og på rengøringsområdet beskæftiges med de former for arbejde, der er nævnt i bilag 5.

...

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 908 af 27. september 2005 om foranstaltninger til forebyggelse af kræfttrikoen ved arbejde med stoffer og materialer med de ændringer, der følger af bekendtgørelse nr. 1175 af 11. oktober 2007 om ændring af bekendtgørelse om foranstaltninger til forebyggelse af kræfttrikoen ved arbejde med stoffer og materialer

I medfør af § 15a, stk. 4, § 17, stk. 3, § 22, stk. 1, § 35, stk. 1, § 39, § 40, § 41, § 49, § 49 a, § 49 c, § 57, § 63, stk. 1 og 2, og § 84 i lov om arbejdsmiljø samt efter bemyndigelse i henhold til lovens § 73, jf. lovbekendtgørelse nr. 268 af 18. marts 2005, fastsættes:

...

Kapitel 1

Område m.v.

§ 1. Bekendtgørelsen omfatter arbejde med, herunder fremstilling, anvendelse og håndtering af:

- 1) ...
- 2) ...
- 3) Arbejdsprocesser, der er optaget i bilag 2.
- 4) ...

Stk. 2. ...

§ 2. Bekendtgørelsen gælder også for arbejde omfattet af § 2, stk. 2, i lov om arbejdsmiljø, og arbejde, der ikke udføres for en arbejdsgiver.

Stk. 2. ...

Kapitel 3

Særlige foranstaltninger

§ 26. I det omfang, det fremgår af bilag 1 og 2, må arbejde med stofferne, materialerne og arbejdsprocesserne kun udføres af personer, der har gennemgået en særlig uddannelse godkendt af Arbejdstilsynet.

...

Bilag 2 - Arbejdsprocesser jf. § 1

Bilag til Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1175 af 11. oktober 2007 Særlige bestemmelser For nedenstående arbejdsprocesser gælder - foruden kapitel 2 i bekendtgørelsen og arbejdsmiljølovgivningen i øvrigt - de bestemmelser i bekendtgørelsens kapitel 3, som der er henvist til ud for den enkelte proces i kolonnen »særlige bestemmelser«.		Uddybende bemærkninger og begrænsninger
Processer		
Fremstilling	§§ 29-32	
Fremstilling af isopropyl-alkohol ved stærk sur proces	§§ 29-32	
Arbejde som indebærer udsættelse af støv, røg eller tåge, der udvikles under ristning og elektrolytisk raffinering af nikkelråsten	§§ 29-32	
Arbejde som indebærer udsættelse for polycykliske aromatiske carbonhydrider, der forekommer i stenkulssod, stenkulstjære eller stenkulsbeg	§ 33 §§ 29-32	Reparationsarbejde på træskibe på faste arbejdssteder. Se også bilag 1 til bekendtgørelsen under stenkulstjæreprodukter. Anden anvendelse. Se også bilag 1 til bekendtgørelsen under stenkulstjæreprodukter.

Arbejde som indebærer udsættelse for røg fra metalsvejsning (svejserøg)	§ 18, stk.2., § 26	Svejsning og termisk skæring i metal samt slibning i tilknytning hertil. Polering er ikke omfattet. Selvstændige landmænd uden ansatte er ikke omfattet af ud- dannelseskravet i § 26. For svejsning og termisk skæring samt slibning i tilknytning hertil i rustfrit stål med mindst 0,1 % nikkel, se bilag 1A under Nikkel.
Arbejde som indebærer udsættelse for træstøv fra løvtræ		
Arbejde som indebærer udsættelse for andet træstøv i høje koncentrationer gennem længere tid		